

FICIL
RAISE THE BAR!

Rīgā, 2024.gada 29. janvārī
Nr. 05/2024

Valsts ieņēmumu dienestam
vid@vid.gov.lv

Finanšu ministrijai
pasts@fm.gov.lv

Par nodokļu reitinga sistēmu

Ārvalstu investoru padome Latvijā (turpmāk – FICIL) konceptuāli atbalsta nodokļu reitinga sistēmas ieviešanu un uzskata to par noderīgu rīku nodokļu atskaišu un nomaksas disciplīnas veicināšanā, kā arī ēnu ekonomikas mazināšanā. **Neskatoties uz šo, sistēmas sākumposmā ir izgaismojušies kritēriji, kas nav vērtējami viennozīmīgi un ir radījuši uzņēmumiem jautājumus par kritēriju iekļaušanas pamatojamību, lai uzņēmums zaudētu A statusu un kļūtu par B statusa uzņēmumu.**

FICIL ieskatā starp kritērijiem jāveido savietojamība un tie būtu jāanalizē kā kritēriju kopums (savstarpēji jāsasaista), lai uzņēmumu efektīvi novērtētu. Bieži viena atrauta radītāja izskatīšana nevar sniegt pilnvērtīgu novērtējumu par kopējo uzņēmuma reitingu. Visbiežāk viena elementa neizpilde pati par sevi nav norāde, ka uzņēmums ir “sliktāks” vai tam jābūt zemākā reitinga kategorijā.

Ņemot vērā faktu, ka šobrīd B kategorijā ir lielākā daļa uzņēmumu Latvijā, tad, iespējams, būtu **jāapsver plašāku kategoriju ieviešana**, kas nozīmētu, ka uzņēmumi tiktu vērtēti no plašāka skata punkta un, līdz ar to, objektīvāk. FICIL ieskatā **šobrīd sistēma ir pārāk vienkāršota, kas var rezultēties neskaidrību vairošanā par uzņēmuma patieso stāvokli**, tādejādi sniedzot maldīgu informāciju par uzņēmumu.

Savukārt, **vidējā termiņā būtu jādomā par reitingu sistēmas un tajā iekļautās informācijas pieejamības veicināšanu, pēc iespējas atvieglojot iespēju uzņēmumiem iepazīties ar partneru reitingu ātri un vienkārši**. Tāpat FICIL ieskatā, **nedrīkst pieļaut, ka uzņēmums, piemēram, ceturkšņa sākumā kādas nebūtiskas kļūdas dēļ vai cita iemesla (kas partneriem nav redzams), kļūst par B kategorijas uzņēmumu, bet līdz reitinga pārskatīšanai tam jāgaida vēl vairāki mēneši**.

Pašlaik B reitings tiek piešķirts uzņēmumam, kuram nav darbinieku vai ir viens nepilnas slodzes darbinieks, ja tas ir grupas uzņēmums un cits šīs grupas uzņēmums (A reitings) sniedz pirmajam uzņēmumam komercdarbības nodrošināšanas pakalpojumus. Neskatoties uz to, ka pārējiem uzņēmumiem grupā ir A reitings un vienīgais iemesls B reitingam ir darbinieku atalgojums uzņēmumā, kurā ir nepilnas slodzes darbinieks. VID, no algas paziņojumiem, var pārliecināties, ka konkrētajā uzņēmumā esošais darbinieks ir nodarbināts vairākos grupas uzņēmumos un kopumā saņem tirgus līmenim un amatam atbilstošu atlīdzību. FICIL ieskatā, šis B reitings traucē grupas uzņēmumiem pieprasīt A reitingu no saviem sadarbības partneriem, un tādejādi neļauj īstenot sabiedrības spiedienu, lai vairums uzņēmumu censtos paaugstināt

savu reitingu. Piedevām šī reitingu atšķirība var likt uzņēmumam sniegt paskaidrojumu kredītētājiem. **FICIL aicina pēc iespējas ātri risināt šo problēmu un VID ņemt vērā kopējo darbinieku atalgojumu no visas uzņēmumu grupas, nevis tikai viena uzņēmumu, jo tas patiesi atspoguļotu finansiālo stāvokli.**

Tāpat uzņēmumos, kuros darbinieki ir nodarbināti nepilnu laiku, mēneša vidējā darbinieku darba samaksa tiek salīdzināta ar mēneša vidējo darba samaksu valstī, neņemot vērā nostrādātas stundas. Kaut gan nepilna laika strādājošo darbinieku stundas likme var būt virs vidējās nozarē, tas VID aprēķinā netiek atspoguļots. Līdzīgi, aprēķinot uzņēmuma mēneša vidējo darbinieku darba samaksu, kopējā bruto darba alga tiek dalīta ar strādājošo skaitu, ieskaitot darbinieku, kas ir bērna kopšanas atvaļinājumā. **FICIL ieskatā nepieciešams pārskatīt algas aprēķina sistēmu, to piemērojot dažādiem iespējamiem nodarbinātības veidiem un iekļaujot dažādas ienākumu komponentes algu novērtējumā (nevis tikai pamatalgu).** Uzskatām, ka šāda pieeja var būtiski mazināt uzņēmuma vēlmi nodarbināt darbiniekus uz pusslodzi, piemēram, studentus vai praktikantus.

Uzņēmums saņem B reitingu, ja tā darījuma partneris tiek izslēgts no VID reģistra pēc darījuma noslēgšanas. Pēc darījuma uzņēmumam vairs nav iespējams atteikties no darījuma partnera un, tādejādi, tas tiek nepamatoti sodīts. **FICIL aicina ieviest sistēmu, kas ļauj uzņēmumiem atjaunot savu reitingu, ja darījuma partnera izslēgšana no reģistra notikusi ārpus to kontroles.**

B reitings tiek piešķirts uzņēmumiem, kuriem nav maksājams PVN, piemēram, finansiāli ietilpīgu projektu attīstībā. **FICIL ieskatā VID jābūt elastīgākiem vērtējot uzņēmumu un jāņem vērā uzņēmuma veiktais ieguldījumu apjoms un raksturs, nevis automātiski jāpiešķir B reitings.**

Uzņēmuma pāreja noved pie B reitinga, pat ja nav nodokļu parādu. **Uzņēmuma pārejas būtu jāuzskata par likumīgu un normālu praksi, neietekmējot tā reitingu,** ja tiek ievēroti visi nodokļu maksājumi un juridiskās normas.

B reitings tiek piešķirts uzņēmumiem, kas darbojas kā starpnieki ES piegāžu ķēdē. **FICIL aicina VID komunicēt un iegūtu nepieciešamo informāciju no starptautiskajiem partneriem,** piemēram, citu valstu nodokļu iestādēm, nevis automātiski pazemināt reitingu bez objektīva pamatojuma.

FICIL izsaka atkārtotu gatavību turpināt sadarbības ar VID, lai mazinātu ēnu ekonomiku un uzlabotu nodokļu maksātāju reitinga sistēmu. FICIL aicina šos jautājumus pārrunāt 29. janvārī plānotajā VID Konsultatīvās padomes sēdē.

Ar cieņu,

Roberts Alhimionoks
FICIL izpilddirektora p.i.

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU